

Asia: VN/14098/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Keski-Suomen hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua esitetyistä muutoksista ja esittää seuraavan lausunnon:

1. Hyvinvointialueen investointisuunnitelman hyväksymistä koskevia säädöksiä ei tule muuttaa esitetyllä tavalla
2. Hyvinvointialueen seurantaa ja arviointivelvollisuutta koskeva laajennus koskemaan myös henkilötietoja on kannatettava, mutta seurantavelvollisuuden tulisi yksityisten palveluntuottajien toimintaan liittyen rajoittua lakisääteisten tai sopimuksenmukaisten velvoitteiden seurantaan.
3. Esitetty lisäys hyvinvointialueen vastuusta tietojen oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta edellyttää sitä, että hyvinvointialueilla on tosiasiallinen mahdollisuus tietojen oikeellisuuden varmistamiseen ja että tietojen dokumentoinnin ja toimittamisen ohjeet ovat yksiselitteiset ja yhdenmukaiset.
4. Sosiaalihuoltolain muutos tulisi toteuttaa esitetyllä vaihtoehtoisella toteuttamistavalla lisäämällä nykyistä sääntelyä niin, että oikaisuvaatimuksen käsittelijän tulee olla eri kuin alkuperäisen päätöksen tehnyt viranhaltija.

Tarkemmat perustelut

Periaate siitä, että hyvinvointialueiden investoinnit toteuttaisivat hyvinvointialueiden valtakunnallisia tavoitteita on kannatettava. Hyvinvointialueiden investointien ohjausmenettely on kuitenkin jo nyky muodossaan tarpeettoman jäykkä ja yksityiskohtainen. Hyvinvointialueiden investointien ohjausmallia tulisi arvioida uudelleen ja kehittää kokonaisuutena eikä tehdä yksittäisiä, sääntelyä edelleen tiukentavia muutoksia. Hyvinvointialueiden valtakunnalliset tavoitteet ovat hyvinvointialuelain mukaan ei sitovia, strategisia tavoitteita. Nyt esitetyn muutoksen perusteluissa kuvataan, että ehdotettu säännös ei muuttaisi valtakunnallisten tavoitteiden luonnetta ei-sitovina tavoitteina. Riski tälle on kuitenkin olemassa. Lisäksi jää epäselväksi ja tulkinnanvaraiseksi millaisen ristiriidan kyseessä ollessa investointisuunnitelma hylättäisiin ja missä tilanteessa ei hylättäisi. Esitettyä muutosta ei ole tarkoituksenmukaista toteuttaa tilanteessa, jossa jo esityksen perusteluissa on kuvattu ja tunnistettu useampia tilanteita, joissa myös valtakunnallisten tavoitteiden kanssa ristiriitainen suunnitelma olisi kuitenkin perusteltu.

Hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon seuranta- ja arviointivelvollisuuden tietosisältöön esitetään laajennusta siten, että järjestämislain 29 § 1 momenttia muutettaisiin niin, että seuranta ja raportointi ulottuisi koskemaan myös sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöresurssin käyttöä. Ehdotettava seurantavelvoite ulottuisi myös hyvinvointialueelle palveluja tuottaviin yksityisiin palveluntuottajiin ja seurattava tieto olisi mm. henkilöstön vaje, henkilöstön määrä, ikärakenne, vaihtuvuus ja työkyky ammattiryhmittäin. Tavoite henkilöstötietojen yhdenmukaisesta seurannasta on kannatettava, mutta tietosisältö vaikuttaa tarpeettoman laajalta erityisesti yksityisten palveluntuottajien palvelujen osalta velvoittavana lainsäädännön kirjauksena. Hyvinvointialueen järjestämistehtävän seurantavelvollisuuden tulisi rajoittua palveluntuottajien osalta lakisääteisten tai sopimuksen mukaisten velvoitteiden seurantaan.

Hyvinvointialueen seurantavelvoitetta koskevia säännöksiä täydennettäisiin niin, että säännöksistä kävisi ilmi tietojen tuottamisen vastuut kansallisten toimijoiden ja hyvinvointialueiden välillä. Yhtenä muutoksena järjestämislain 29 § 1 momenttiin esitetään lisättäväksi säännös siitä, että hyvinvointialueet vastaisivat tietojen oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta THL:n määrittelyjen mukaisesti. Tämä edellyttää, että hyvinvointialueilla on tosiasiallinen mahdollisuus vastata tietojensa oikeellisuudesta ajantasaisesti, niin teknisesti kuin sisällöllisesti. Tällä hetkellä hyvinvointialueilla ei ole tosiasiallista mahdollisuutta tietojen oikeellisuuden varmistamiseen. Jotta se on mahdollista, vaaditaan edelleen tiivistä niin kansallisten toimijoiden välistä kuin kansallisten toimijoiden ja hyvinvointialueiden yhteistyötä tietopohjan oikeellisuuden ja yhteismitallisuuden kehittämiseksi. Hyvinvointialueille tulee varmistaa näkyvyys siirtyvään tietoon, tehtyihin aineistojen yhdistelyihin ja aineiston käsittelyssä käytettyihin käsittely- laskentasääntöihin. Tietojen dokumentoinnin ja toimittamisen ohjeiden tulee olla selkeät, yhdenmukaiset ja yksiselitteiset riippumatta tietolähteestä tai ohjeistusta antavasta tahosta.

Sosiaalihuoltolain oikaisuvaatimussääntely mahdollistaa hyvinvointialueen itsehallintonsa nojalla päättämään käsitelläkö oikaisuvaatimukset toimielimessä vai viranhaltijatasolla. Lain nykyisen sanamuodon mukaan oikaisuvaatimuksen voi käsitellä hyvinvointialueen yksittäinen viranhaltija. Hyvinvointialueen tulee jatkossakin voida määritellä, käsittelee oikaisuvaatimuksen viranhaltija vai toimielin. Mikäli nykyistä sääntelyä muutetaan, olisi tarkoituksenmukaisempi muutos se, että nykyistä sääntelyä täydennettäisiin siten, että oikaisuvaatimuksen käsittelijän tulee olla eri kuin

alkuperäisen päätöksen tehnyt viranhaltija. Tällä muutoksella toteutuisi esitetyn muutoksen tavoite eli se, että oikaisuvaatimuksen käsittelijä ei voisi olla sama kuin alkuperäisen päätöksen tehnyt viranhaltija.

Suntioinen Aija-Elina
Keski-Suomen hyvinvointialue